

Strojna rez pri jablani kot tehnološki ukrep v intenzivni pridelavi

Biserka Donik Purgaj mag. kmet.
Javna služba v sadjarstvu – Sadjarski center Maribor

Namen in pomen ukrepa

Mehanska (strojna) rez jablan je sodoben tehnološki ukrep, namenjen racionalizaciji rezi in vzpostavljanju ravnovesja med vegetativno rastjo in rodnostjo dreves. V intenzivni pridelavi, kjer prevladuje gojitvena oblika vitko oziroma ozko vreteno, omogoča pomembno zmanjšanje stroškov dela ob hkratnem ohranjanju pridelka in kakovosti plodov. Pravilno izvedena strojna rez prispeva k oblikovanju enakomerne rodne stene, boljši osvetlitvi krošnje, učinkovitejšemu redčenju plodov ter boljši diferenciaciji rodnih brstov.

Pogoji za uspešno izvajanje mehanske rezi

Za učinkovito uporabo mehanske rezi mora biti nasad ustrezno zasnovan. Priporočena je orientacija vrst v smeri sever–jug, kar omogoča enakomerno osvetlitev krošnje. Razmerje med višino dreves in medvrstno razdaljo naj bo približno 1 : 1. Nasadi morajo biti enotne rasti, z dobro vzdrževano gojitveno obliko vitkega vretena.

Učinkovitost ukrepa je odvisna tudi od sorte. Strojna rez je posebej primerna za debeloplodne sorte (npr. Jonagold, Fuji, Mutsu, Boskoop), kjer pozitivno vpliva na izenačenost plodov in zmanjšuje izmenično rodnost. Pri drobnoplodnih sortah je potrebna večja previdnost ter dosledna ročna korekcija in redčenje plodov.

Termini mehanske rezi

Najboljši tehnološki učinek ima strojna rez, izvedena po obiranju, ko je listna masa še aktivna. Pri zgodnjih sortah se izvaja 2–4 tedne po obiranju, pri poznih sortah najkasneje do enega tedna po obiranju. V tem obdobju strojna rez ugodno vpliva na cvetno indukcijo, obvladovanje bujnosti in strukturo pridelka v naslednjem letu. Priporočljivo je tudi foliarno gnojenje za dodatno podporo diferenciaciji rodnih brstov.

Strojno rez je mogoče izvajati tudi v času zimskega mirovanja (februar–marec, do fenofaze mišjega ušesa), vendar je ta termin primeren predvsem za zmerno bujne nasade in vedno zahteva dodatno ročno korekcijo. Spomladanska strojna rez ter rezi med rastno dobo se uporabljajo le izjemoma in ob dobri strokovni presoji, saj lahko negativno vplivajo na pridelek.

Posebnosti pri starejših in bujnih nasadih

Pri uvajanju strojne rezi v starejše ali zelo bujne nasade je priporočljivo, da se ukrep izvede v letu z dobrim cvetnim nastavkom. Za učinkovitejše zmanjševanje rasti je smiselna kombinacija strojne rezi in rezi korenin. Pri prvem posegu se korenine režejo le na eni strani vrste. Poseg mora biti zmeren, zlasti v nasadih brez namakanja, da se prepreči osipanje cvetov.

Učinki mehanske rezi

Rezultati večletnih poskusov kažejo, da strojna rez ob pravilni uporabi ne zmanjšuje skupnega pridelka in ne poslabšuje kakovosti plodov. Jesenska strojna rez po obiranju se izkazuje kot tehnološko najugodnejša, saj povečuje delež večjih plodov, izboljšuje izenačenost pridelka in spodbuja stabilno rodno. strojna rez omogoča tudi pomembno zmanjšanje obsega ročnega dela in s tem stroškov pridelave.

Sklep

Strojna rez predstavlja učinkovit, strokovno utemeljen in ekonomsko zanimiv ukrep v intenzivni pridelavi jablan. Ob pravilni zasnovi nasada, ustrezni izbiri termina – predvsem po obiranju – ter obvezni ročni korekciji omogoča dolgoročno obvladovanje rasti, stabilno rodno in konkurenčno pridelavo jabolk.